

การพัฒนารูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา ที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนอาชีวศึกษา

A Development of Model and Mechanisms of Vocational National Education Testing Utilization to Enhance the Vocational Students' Competencies

คันธทรัพย์ ชมพูพาทย์¹ นฤมล แสงพรหม² และ จตุภูมิ เขตจัตุรัส^{3*}

Canthasap Chomphupart¹ Narumon Saengprom² and Jatuphum Ketchatturat³

Received: October 12, 2022; Revised: November 28, 2022; Accepted: December 07, 2022

บทคัดย่อ

การพัฒนารูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนอาชีวศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยประกอบด้วย ครูและผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีข้อมูลการทดสอบระดับชาติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษานักเรียนและผู้บริหาร ประเด็นการแสดงความคิดเห็นต่อร่างรูปแบบและกลไก และแบบประเมินรูปแบบและกลไก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นพหุระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีหลักการ แนวทาง กระบวนการในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนของสถานศึกษาและครู ภายใต้กลไกและเงื่อนไขที่อิงแนวคิดเจตคติต่อการนำผลการทดสอบ บรรยายาขององค์กร และภาวะผู้นำการทดสอบของผู้บริหาร โดยรูปแบบประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ที่มาของรูปแบบ กระบวนการใช้ผลการทดสอบ กลไกการใช้ผลการทดสอบ

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹Assistant Professor., Department of Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

²Assistant Professor., Department of Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³Assistant Professor., Department of Educational Measurement and Evaluation, Khon Kaen University

*Corresponding Author e-mail: triluk3@hotmail.com

เงื่อนไข และการประเมินรูปแบบ โดยผลการประเมินของรูปแบบตามเกณฑ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้องอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบและกลไก การใช้ผลการทดสอบ สมรรถนะของนักเรียนอาชีวศึกษา

Abstract

A Development of Model and Mechanisms of Vocational National Education Testing Utilization to Enhance the Competency's Vocational Students aim to Development and assessment of Model and Mechanisms of Vocational National Education Testing Utilization to Enhance the Competency's Vocational Students. This research Mixed Methods Research. A participant was teachers and administrators of Vocational colleges that tested Vocational National Education. Research instruments were Questionnaire of Vocational National Education Testing Utilization to Enhance the Competency's Vocational Students of teachers and administrators, topic of Vocational National Education Testing Utilization to Enhance the Competency's Vocational Students and Assessment of Model and Mechanisms of Vocational National Education Testing Utilization to Enhance the Competency's Vocational Students form. Data analysis by frequency, percent, mean, standard deviation and correlation multilevel causal analysis and Qualitative data analysis.

The Model of Vocational National Education Testing Utilization to Enhance the Competency's Vocational Students under the mechanisms and conditions for Testing Utilization: attitude, teachers professional development need, school atmospheres and testing Utilization leadership. The Model Include concept, purpose, source, testing Utilization procedural, mechanisms and conditions for Testing Utilization and model assessing. The Model were highest level of Utility Standards, Feasibility Standards, Propriety Standards, and Accuracy Standards.

Keywords: Model and mechanism, Testing Utilization, Competency's Vocational Students

ความเป็นมาและความสำคัญ

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา วิจัย พัฒนา และให้บริการทางการประเมินผลทางการศึกษาและทดสอบทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติและระดับนานาชาติ ตลอดจนความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้อย่างมีมาตรฐานระดับสากล โดยมีภารกิจที่สำคัญด้านการจัดการบริหารการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติให้ได้มาตรฐานนั้น สทศ. ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี โดยเฉพาะการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) และพบว่า นักเรียน นักศึกษา ครู ผู้บริหาร นักวิชาการ และนักวิจัยได้นำผลการทดสอบไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เพื่อให้สามารถสะท้อนถึงคุณภาพของตัวผู้เรียน คุณภาพของสถานศึกษา คุณภาพของการจัดการศึกษาของประเทศโดยภาพรวม

สมรรถนะของผู้เรียนด้านอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา เพราะการที่ผู้เรียนมีสมรรถนะในการทำงานจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานที่ผู้เรียนจะได้ประกอบอาชีพในอนาคต ทั้งนี้ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ที่ได้ดำเนินการโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) กำหนดให้มีเป้าหมายเพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 (ปวช.3) นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส. 2) ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2556 ในรายวิชาความรู้ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ประกอบด้วย ทักษะภาษาและการสื่อสาร ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต ทักษะการจัดการงานอาชีพ อย่างไรก็ตามการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษามาใช้ยังมีข้อจำกัดในการนำมาใช้ในทางปฏิบัติของแต่ละสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน อีกทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้ผลการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษายังพบว่ามีจำนวนไม่มาก และขาดข้อเสนอแนะที่จะนำไปใช้ผลักดันนโยบายให้ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

สำหรับการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2562; ทศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ และคณะ, 2560; จตุภูมิ เขตจัตุรัส และคณะ, 2563) งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้เป็นกลไกสำคัญของการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ จะเห็นได้จากผลงานวิจัยของ พินดา วราสุนันท์, อัจศรา ประเสริฐสิน และสร้อยญา จันทรชูสกุล (2558) ได้ระบุกลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนว่าประกอบด้วยกลยุทธ์หลักทั้งหมด 7 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์หลักที่ 1 ส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานในสถานศึกษา กลยุทธ์หลักที่ 3 สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการนำผลการสอบโอเน็ตมาใช้ในการพัฒนาตนเอง กลยุทธ์หลักที่ 4 เร่งรัดพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์หลักที่ 5 เร่งรัดพัฒนาความรู้ความ

เข้าใจของผู้ปกครองและชุมชน กลยุทธ์หลักที่ 6 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก และกลยุทธ์หลักที่ 7 ปรับโครงสร้างกิจกรรมของสถานศึกษา สอดคล้องกับอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2556) วิเคราะห์และสังเคราะห์กลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยศึกษาจากพหุกรณีศึกษาที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับดีพบว่า กลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมี 3 ด้าน ประกอบด้วย กลยุทธ์ด้านที่ 1 คือ กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการ กลยุทธ์ในด้านที่ 2 คือ การพัฒนานักเรียน และกลยุทธ์ในด้านที่ 3 คือ การพัฒนาครูและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปนัดดา หัสปราบ (2557) ที่ศึกษาแนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำคะแนนโอเน็ตไปใช้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) การพัฒนานักเรียนและ 3) การพัฒนาครู โดยงานวิจัยดังกล่าวได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปถึงการศึกษาค้นคว้าความสำเร็จและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการดำเนินงานต่อไป และผลการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ โดย จตุภูมิ เขตจัตุรัส และคณะ (2563) พบว่า การใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติได้สร้างผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบใน 3 ระดับทั้งผลกระทบต่อนโยบาย ผลกระทบต่อหน่วยงาน และผลกระทบต่อบุคคล และจากผลการติดตามและประเมินได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายโดยกำหนดเป็นเป้าหมายสำคัญเช่นการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ

จากข้อมูลสารสนเทศที่กล่าวมาจึงชี้ให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่ผลจากการศึกษาของจตุภูมิ เขตจัตุรัส และคณะ (2563) พบว่า การใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการทดสอบ และ/หรือ ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ และผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทดสอบมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขาดแรงจูงใจในการสอบ ไม่เห็นความสำคัญ รู้สึกถึงความไม่คุ้มค่า นำผลสอบใช้ประโยชน์ไม่ได้ซึ่งเป็นผลกระทบต่อกิจกรรมพัฒนาที่ไม่สามารถนำผลการสอบไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงเป็นคำถามที่ต้องศึกษาว่า จะมีกระบวนการและกลไกอะไรที่ช่วยให้สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา ผู้บริหาร และครูนำผลการทดสอบระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

กระบวนการและกลไกการนำผลการทดสอบระดับชาติไปใช้ สามารถศึกษาโดยใช้มุมมองทางพฤติกรรมศาสตร์ที่ต้องหาสาเหตุเพื่อกำหนดวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมการนำผลการทดสอบไปใช้ที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับประสงค์ ต่อโชติ (2555) ที่ระบุว่าการศึกษาการนำผลการวัดและการประเมินไปใช้จะไม่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงถ้าไม่มีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุในการนำผลการวัดและการประเมินไปใช้ ดังที่ปาริฉัตร ปิติสุทธิ (2558) ได้เสนอแนะว่า ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำข้อสอบหรือการทดสอบระดับชาติมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครู ทั้งนี้การนำผลการทดสอบไปใช้ไม่สามารถทำได้เพียงบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้นต้องมีการดำเนินการเป็นองค์รวม คือต้องมีการขับเคลื่อนทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา

สอดคล้องกับการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องก็มีทั้งระดับผู้บริหารหรือระดับองค์การ และระดับครู จึงต้องมีการศึกษาในทุกๆระดับ วิธีวิทยาการศึกษาเชิงปริมาณในทุกๆระดับจึงเป็นคำตอบของการวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุแบบหุระดับของการนำผลการทดสอบระดับชาติไปใช้ได้ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของพินดา วราสุนันท์, อัจศรา ประเสริฐสิน และสร้อยญา จันทร์ชูสกุล (2558) ที่ได้ระบุว่าควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับของการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งผลจากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุแบบหุระดับนี้เองจะเป็นปัจจัยนำเข้าของกระบวนการและกลไกการดำเนินการส่งเสริมให้สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษานำผลการทดสอบระดับชาติมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวไปแล้วนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างรูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อให้ได้สารสนเทศอันเป็นประโยชน์ในการที่จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งนับเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อสร้างรูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษา
2. เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษา

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีแบบหุระยะ (Multiphase design) ในลักษณะ Triangulation design: Multilevel model ที่ดำเนินการทั้งวิธีการเชิงปริมาณและคุณภาพต่อเนื่องกันไป โดยในระยะแรกเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรที่เก็บจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำผลการทดสอบระดับชาติไปใช้ เพื่อศึกษาสภาพรวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำผลการทดสอบระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และวิธีการเชิงคุณภาพในระยะที่ 2 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสภาพของการนำผลการทดสอบระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้การศึกษาเชิงพื้นที่ (Site visit) และการสัมภาษณ์ (Interviews) บุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคัดเลือกจากผลการศึกษาในระยะแรก หลังจากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากทั้งสองวิธีคือทั้งวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพมาตีความร่วมกันในการพัฒนารูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนอาชีวศึกษา รายละเอียดแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยศึกษาจากครูและผู้บริหารสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่มีผลการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษาในปีการศึกษา 2563 และหลังจากเก็บข้อมูลแล้วได้ตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ 1,098 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แบบสอบถามการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษานับครู และ 2) แบบสอบถามการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษานับผู้บริหาร โดยทั้งสองฉบับเป็นแบบสอบถามออนไลน์ ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ และข้อคำถามเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา ชนิดมาตรประมาณค่า 6 ระดับตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรการใช้ผลการทดสอบของผู้บริหาร การใช้ผลการทดสอบของครู เจตคติต่อการใช้ผลการทดสอบ V-NET ภาวะผู้นำการทดสอบ บรรยากาศสถานศึกษา ความต้องการพัฒนาวิชาชีพของครู และการรับรู้กระบวนการทดสอบ คุณภาพเครื่องมือโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์คุณภาพคือคุณภาพเครื่องมือรายข้อมีความเที่ยงตรงอยู่ในช่วง 0.60-1.00 อำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.571-0.947 และคุณภาพเครื่องมือรายด้านและภาพรวมคือความเชื่อมั่นอยู่ในช่วง 0.617-0.968 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละระดับของการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทุกระดับพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ผลการทดสอบ ได้แก่ เจตคติต่อการใช้ผลการทดสอบ บรรยากาศองค์กร และภาวะผู้นำการทดสอบของผู้บริหาร

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษาและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา ระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษาและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาเชิงลึกจากรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับของตัวแปรการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาที่ได้จากระยะที่ 1 ในบริบทจริงของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เป็นหลักกับผู้บริหาร ครู และนักเรียนในสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีผลการทดสอบระดับชาติของสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาอยู่ในระดับดีเยี่ยม และมีการนำผลการทดสอบไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษาตั้งแต่ระดับมากขึ้นไปโดยอยู่ในเปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไป เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างเกี่ยวกับการนำผลการทดสอบไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษาใช้การวิเคราะห์จัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และการสร้างข้อสรุปทั้งแบบอุปนัย (Inductive) และนิรนัย (Deductive) พบว่าสถานศึกษามีการใช้ผลการทดสอบระดับชาติด้าน

อาชีวศึกษา โดยบุคลากรมีการรับรู้เกี่ยวกับการทดสอบที่ต่างกัน มีกระบวนการใช้ผลการทดสอบ V-NET และเสนอแนวทาง รูปแบบ กลไกและเงื่อนไขการใช้ผลการทดสอบ V-NET

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา ที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยนำปัจจัยสำคัญที่พบจากการวิเคราะห์ทางสถิติมากำหนดเป็นกลไก (Mechanism) ของรูปแบบการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา ทั้งนี้กรอบแนวคิดของการยกร่างรูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ได้อาศัยแนวคิดเชิงระบบของวงจรคุณภาพ (PDCA) ร่วมกับทฤษฎีการใช้ผลการทดสอบและกลไกการขับเคลื่อน

ระยะที่ 4 การประเมินคุณภาพรูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษา กลุ่มเป้าหมายคือผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา การกำหนดนโยบายด้านการอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา และครูผู้สอน รวมจำนวน 10 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินคุณภาพรูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่สร้างขึ้น ใช้วิธีการเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม และให้ประเมินคุณภาพรูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงบรรยายจากการถอดความจากผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนเป็นข้อความคำพูด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จัดกลุ่มประเด็นของข้อมูล เชื่อมโยง แล้ววิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีหลักการ แนวทาง กระบวนการในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนของสถานศึกษาและครู ภายใต้กลไกและเงื่อนไขที่อิงแนวคิดเจตคติต่อการใช้ผลการทดสอบ บรรยากาศองค์กร และภาวะผู้นำการทดสอบของผู้บริหาร โดยรูปแบบประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ที่มาของรูปแบบ กระบวนการใช้ผลการทดสอบ กลไกการใช้ผลการทดสอบ เงื่อนไข และการประเมินรูปแบบ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยขอเสนอส่วนที่สำคัญของรูปแบบดังนี้

หลักการของการพัฒนารูปแบบ ใช้กรอบแนวคิดเชิงระบบของวงจรคุณภาพ (PDCA) ร่วมกับทฤษฎีการใช้ผลการทดสอบ และทฤษฎีระบบที่ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ นอกจากนี้ยังใช้หลักการนำผลการวิจัยมาใช้ในการออกแบบงานพัฒนา (Research Based Development) โดยเป็นการนำตัวแปรที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาใช้ในการกำหนดปัจจัยและเงื่อนไขของการ

นำรูปแบบไปใช้ได้แก่ บรรยายภาคองค์กร เจตคติ ภาวะผู้นำการทดสอบของผู้บริหาร และความต้องการพัฒนาวิชาชีพของครูที่มุ่งสู่สมรรถนะผู้เรียน

กระบวนการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษามี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผลการทดสอบ

ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ผลการทดสอบมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพของผลการทดสอบของสถานศึกษา การเตรียมข้อมูลเพื่อนำไปสู่การวางแผนการใช้ผลการทดสอบ กิจกรรมคือ การวิเคราะห์ผลการทดสอบ การวิเคราะห์หลักสูตร และการวิเคราะห์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการใช้ผลการทดสอบ

การวางแผนการใช้ผลการทดสอบมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศในขั้นของการวิเคราะห์ผลการทดสอบมากำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยยึดหลักในการพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบ มีเป้าหมายเพื่อการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่โลกอาชีพ โดยให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน โดยมีกิจกรรมคือ การกำหนดคณะกรรมการขับเคลื่อนการใช้ผลการทดสอบระดับชาติในสถานศึกษา แนวทางดำเนินการหรือแบบแผนการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ การกำหนดผู้ดำเนินการ และกรอบการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการใช้ผลการทดสอบ

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำเสนอแบบการใช้ผลการทดสอบระดับชาติ เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยมี 5 แบบคือ แบบที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยครูผู้สอน แบบที่ 2 การจัดโครงการ/กิจกรรม โดยสถานศึกษาเป็นผู้ออกแบบจัดกิจกรรม แบบที่ 3 การจัดโครงการ/กิจกรรม โดยผู้เรียนนำเสนอกิจกรรมหรือโครงการที่ต้องการดำเนินการ แบบที่ 4 การฝึกประสบการณ์จริงในสถานประกอบการ และแบบที่ 5 แบบผสมผสานหลายรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมิน ทบทวน และปรับปรุงการใช้ผลการทดสอบ

การดำเนินการประเมิน ทบทวน และปรับปรุงการใช้ผลการทดสอบมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับตรวจสอบผลในขณะดำเนินการ และสิ้นสุดการดำเนินการใช้ผลการทดสอบ เพื่อพิจารณาการดำเนินการตามแผน และการบรรลุวัตถุประสงค์ของการใช้ผลการทดสอบของสถานศึกษา โดยมีการกำกับติดตาม และตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ การตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ของการใช้ผลการทดสอบระดับชาติ และการสะท้อนผลจากการใช้ผลการทดสอบ

2. ผลการประเมินรูปแบบตามเกณฑ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้องอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีหลักการ แนวทาง กระบวนการในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนของสถานศึกษาและครู ภายใต้กลไกและเงื่อนไขที่อิงแนวคิดเจตคติต่อการใช้ผลการทดสอบ บรรยากาศองค์กร และภาวะผู้นำการทดสอบของผู้บริหาร โดยรูปแบบประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ที่มาของรูปแบบ กระบวนการใช้ผลการทดสอบ กลไกการใช้ผลทดสอบ เงื่อนไข และการประเมินรูปแบบทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินการพัฒนารูปแบบนั้นจะต้องมีแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการที่เป็นที่ยอมรับ เพื่อนำมาสร้างเป็นหลักการและกระบวนการของรูปแบบ และจากผลการพัฒนารูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษาของคณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในรูปแบบที่ชื่อว่า APIERR ซึ่งมีขั้นตอนของรูปแบบเริ่มจากการวิเคราะห์ผล (Analysis) หลังจากรับทราบผลการทดสอบแล้ว โดยเป็นการวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ และวิเคราะห์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา หลังจากวิเคราะห์ผลเสร็จสถานศึกษาดำเนินการวางแผนการใช้ผลการทดสอบ (Planning) โดยเป็นการวางแผนกำหนดคณะกรรมการขับเคลื่อนการใช้ผลการทดสอบระดับชาติในสถานศึกษา การกำหนดแนวทางดำเนินการหรือแบบแผนการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ การกำหนดผู้ดำเนินการและกรอบการดำเนินงาน จากนั้นนำไปสู่ขั้นการดำเนินการใช้ผลการทดสอบ (Implementation) โดยเป็นการดำเนินการใน 5 แบบ ดังนี้ แบบที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยครูผู้สอน แบบที่ 2 การจัดโครงการ/กิจกรรม โดยสถานศึกษาเป็นผู้ออกแบบจัดกิจกรรม แบบที่ 3 การจัดโครงการ/กิจกรรม โดยผู้เรียนนำเสนอกิจกรรม แบบที่ 4 การฝึกประสบการณ์จริงในสถานประกอบการ แบบที่ 5 แบบผสมผสานหลายรูปแบบ ในช่วงดำเนินการและหลังดำเนินการจะมีขั้นตอนการประเมิน ทบทวน และปรับปรุงการใช้ผลการทดสอบ (Evaluation, Review and Revision) โดยเป็นการกำกับติดตาม และตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ การตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ของการใช้ผลการทดสอบระดับชาติ และการสะท้อนผลจากการใช้ผลการทดสอบระดับชาติ จะเห็นได้ว่าขั้นตอนกระบวนการมีความสอดคล้องกับหลักการเชิงระบบตามวงจรคุณภาพ PDCA หรือวัฏจักรคุณภาพของ Dr. William Edwards Deming คือ ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) และขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข (Act) ที่สะท้อนให้เห็นความต่อเนื่องของการพัฒนาอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาของ ทศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ และคณะ (2560) ที่พัฒนารูปแบบการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยที่ขั้นตอนของรูปแบบเริ่มจากการสร้างความตระหนักและความเข้าใจก่อนการประเมิน (Awareness) หลังจากรับทราบผลประเมินแล้ว สถานศึกษาดำเนินการตรวจสอบยืนยัน (Check) กับผลการประกันคุณภาพภายในและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อคัดเลือกข้อเสนอแนะที่สำคัญมาปรับปรุงพัฒนา จากนั้นวางแผน (Plan) การดำเนินงานร่วมกับบุคลากรภายในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอก ขั้นตอนต่อมาคือการดำเนินการ (Action) ตามแผนที่วางไว้

และประเมินผลการดำเนินงาน (Evaluation) ว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ทั้งนี้หากผลการดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ สถานศึกษาสามารถจัดทำรายงานประจำปี (SAR) เพื่อเตรียมรับการประเมินในรอบต่อไป

สำหรับการออกแบบกลไกดำเนินการของรูปแบบนั้น พบว่าต้องดำเนินการภายใต้เงื่อนไขบรรยากาศองค์กร เจตคติ ภาวะผู้นำการทดสอบของผู้บริหาร และความต้องการพัฒนาวิชาชีพของครูที่มุ่งสู่สมรรถนะผู้เรียนที่เป็นผลจากการออกแบบตัวแปรด้วยผลการวิจัยเชิงสาเหตุในวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ของการวิจัยนี้ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการใช้การวิจัยเป็นฐานการพัฒนา (Research Based Development) อย่างไรก็ตามในการนำรูปแบบการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา จะต้องอาศัยกลไกจากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนสู่การเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษาอีกระดับหนึ่ง

ผลการประเมินรูปแบบตามเกณฑ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากในการกำหนดรูปแบบนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ที่มาของรูปแบบ กระบวนการใช้ผลการทดสอบ กลไกการใช้ผลทดสอบ เงื่อนไข และการประเมินรูปแบบ สอดคล้องกับ Ivancevich et al. (1989) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบว่าประกอบด้วยวัตถุประสงค์ ทฤษฎีพื้นฐาน และหลักการ ระบบงานและกลไกของรูปแบบ วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ คำอธิบายประกอบรูปแบบ การระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ ทั้งนี้องค์ประกอบของรูปแบบทั้งหมดมีความเชื่อมโยงต่อกันดังที่ บุญชม ศรีสะอาด (ม.ป.ป) กล่าวว่ารูปแบบเป็นโครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ สามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในระบบต่าง ๆ ทำให้รูปแบบที่ออกมามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้องตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้มองเห็นรูปแบบอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Stoner and Wankel (1986) ที่ระบุว่ารูปแบบเป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์เพื่อให้เราเข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น

อีกประการหนึ่งคือกระบวนการสร้างรูปแบบนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบ สามารถสรุปได้เป็น 2 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ และขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบจึงมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังที่วโร เฟ็งสวีสต์ (2553) กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบโดยทั่วไปแบ่ง ออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างรูปแบบ (Construct) 2) การหาความเที่ยงตรงของรูปแบบ (Validity) และส่วนที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนารูปแบบก็คือ มีการศึกษาหลักการ แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ เพื่อให้ได้ตัวแปรที่จะช่วยทำให้พฤติกรรมการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ ประสงค์ ต่อโชติ (2555) ที่ระบุว่า

การศึกษาการนำผลการวัดและการประเมินไปใช้จะไม่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงถ้าไม่มีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุในการนำผลการวัดและการประเมินไปใช้ ดังที่ ปาริฉัตร ปิตุสสุติ (2558) ที่ได้เสนอแนะว่า ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำข้อสอบหรือการทดสอบระดับชาติมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครู ดังนั้นที่มาของรูปแบบจึงมีความน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิใช่การศึกษาเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว แต่มีการศึกษาเชิงคุณภาพถึงสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาเชิงลึกจากผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับของตัวแปรการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 ในบริบทจริงของสถานศึกษาว่าเป็นไปตามที่ค้นพบในเชิงปริมาณหรือไม่ และเมื่อศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพพร้อมกันแล้ว มีการนำข้อค้นพบทั้งหมดมากำหนดเป็นร่างรูปแบบ ทำให้ได้ตัวแปรหรือปัจจัยที่ตรงกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เหมาะกับบริบทมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรอบทางทฤษฎีที่ใช้ในการกำหนดโครงสร้างของร่างรูปแบบและกลไก ที่ได้อาศัยแนวคิดเชิงระบบของวงจรคุณภาพ (PDCA) ร่วมกับทฤษฎีการใช้ผลการทดสอบ และกลไกการขับเคลื่อนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด จึงได้ร่างของรูปแบบและกลไกที่เกิดประสิทธิภาพ เป็นไปตามที่เดมมิง (Deming Mycoted, 2004) กล่าวว่า การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่ 4 การแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 อ้างถึงใน ชีรพงศ์ ทับอินทร์, 2557) สอดคล้องกับ วรวรรณ สังสัพพันธ์ (2560) ที่ระบุว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมิน ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ผลการประเมินของผู้บริหารเช่นคุณภาพผลการประเมินที่ได้ความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความเป็นผู้นำที่ดีความประนีประนอมและให้กำลังใจผู้ร่วมงานและจิตวิทยาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และกระบวนการประกันคุณภาพที่ยึดวงจรการบริหารคุณภาพ PDCA เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผลการประเมินที่ได้มีการนำมาปรับใช้ ทำให้รูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ผลการประเมินของรูปแบบตามเกณฑ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้องอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เนื่องจากการใช้ผลการทดสอบที่เห็นเป็นรูปธรรมจะทำให้สถานศึกษา ครู บุคลากร และนักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการทดสอบ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนต้องการที่จะสอบ รวมถึงช่วยให้สถานศึกษาได้เตรียมการนักเรียนในการสอบ ดังนั้นสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรร่วมมือกันสนับสนุนให้นักเรียนสอบ และควรประชาสัมพันธ์

เชิงรุกให้แก่สถานประกอบการทราบถึงวัตถุประสงค์ของการทดสอบ ซึ่งอาจจะเป็นจุดเริ่มต้นให้สถานประกอบการพิจารณารับเข้าทำงาน หรือกรณีอื่น ๆ

2. เจื่อนไขที่เป็นอุปสรรคในการใช้ผลการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา คือ การใช้ผลการทดสอบผิดวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะในการนำไปตัดสินให้ครูหรือให้โทษแก่สถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งควรต้องระวังในการกำหนดนโยบาย เพราะจะทำให้เป้าหมายของการทดสอบผิดจากสิ่งที่ควรจะเป็น และเป็น การสร้างความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการประเมิน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในระดับการวางแผน กำหนดนโยบายในการใช้ผลการทดสอบของครูระดับสถานศึกษา ควรพัฒนาที่บรรยากาศสถานศึกษาและภาวะผู้นำการทดสอบของผู้บริหารตามลำดับ เพื่อส่งเสริมและ พัฒนาการใช้ผลการทดสอบของครูให้สูงขึ้น

2. ด้านการปฏิบัติตนของครู ครูทุกคนที่ต้องการมีการใช้ผลการทดสอบที่ดีควรฝึกตนให้เป็นคน ที่มีเจตคติต่อการใช้ผลการทดสอบที่ดี และจะต้องมีการพัฒนาวิชาชีพของครูอยู่เสมอ

3. เนื่องจากขอบเขตเนื้อหาสาระของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาได้มีการ เปลี่ยนแปลงในปีการศึกษา 2564 พร้อมทั้งได้เพิ่มเงื่อนไขและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตัวนักเรียนอาชีวศึกษา ดังนั้นอาจพิจารณาเงื่อนไขดังกล่าวเพื่อเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการสอบ และการสนับสนุนให้ นักเรียนเข้าสอบมากยิ่งขึ้น

4. ควรพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและสถานประกอบการที่จะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับ รูปแบบและกลไกที่พัฒนาขึ้น

5. เนื่องจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา ต้องมีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ดังนั้นหากต้องมีการทดสอบระดับชาติ ควรพิจารณาปรับปรุง เชิงโครงสร้างนโยบายการทดสอบที่ชัดเจน แนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนด้านอาชีวศึกษา ตลอดจนการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเพิ่มระดับกลุ่มข้อมูลในการศึกษาจากงานวิจัยครั้งนี้เป็น 3 ระดับ เช่น ระดับนักเรียน ระดับครู ระดับสถานศึกษา หรือศึกษาตัวแปรเป็น 4 ระดับ โดยเพิ่มระดับผู้ปกครอง จะทำให้ได้ข้อมูลสำหรับ คนทุกกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา ไว้ใช้เป็นสารสนเทศในการตัดสินใจที่จะส่งเสริม สนับสนุน หรือวางแผนกำหนดนโยบายในการพัฒนาและส่งเสริมสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษาให้สูงขึ้นต่อไป

2. ในการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการทดสอบของครู ควรทำการศึกษาเพื่อ เปรียบเทียบในลักษณะของการจัดวางโครงสร้างและหน้าที่ของตัวแปรที่แตกต่างกัน ซึ่งลักษณะการศึกษา ดังกล่าวช่วยให้ผลการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในปัจจุบันและในอนาคตมีความถูกต้องและสอดคล้องกับ ธรรมชาติของตัวแปรมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความละเอียดต่อการนำไปประยุกต์ใช้ที่หลากหลายและ ครอบคลุมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย

3. เนื่องจากข้อจำกัดของการวิจัยครั้งนี้คือระยะเวลาของการดำเนินการวิจัยในช่วงของสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงไม่ได้มีการนำรูปแบบและกลไกการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษาไปทดลองใช้เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบในสถานศึกษาจริง ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำรูปแบบและกลไกที่ถูกพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้เพื่อศึกษาผลของการใช้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จตุภูมิ เขตจัตุรัส, พระฮอนต้า เข้มมา, คม พวงยะ, ดาวรธรรมณ ถวิลการ, ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ, กิตติกันตพงศ์ ศรีบัวนา, และธนัท มูลเจริญพร. (2563). การติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผล การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์: สถาบันทดสอบทางการศึกษา แห่งชาติ องค์การมหาชน.
- ทัศนศิริรินทร์ สว่างบุญ, สรัญญา จันทร์ชูสกุล, พินดา วราสุนันท์, (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำผล การประเมินภายนอกไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ. *Veridian E-Journal Silpakorn University*. 10(2), 2102-2116.
- ธีรพงศ์ ทับอินทร์ (2557). การใช้วงจรเดมมิง (PDCA) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา*. 9(2), 68-78.
- บุญชม ศรีสะอาด. (ม.ป.ป.). การพัฒนาการวิจัยโดยใช้รูปแบบ.
<http://www.watpon.in.th/boonchom/development.pdf>
- ปนัดดา หัสปราบ. (2557). แนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน.
http://www.niets.or.th/index.php/research_th/view15.
- ประสงค์ ต่อโชติ. (2555). การพัฒนาโมเดลการวัดการนำผลการประเมินไปใช้ การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์เชิง สาเหตุทุกระดับ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปาริฉัตร ปิติสุทธิ. (2558). ผลของการสอบระดับชาติที่มีต่อครูและนักเรียน: การวิเคราะห์ปรากฏการณ์ วอชแบ็ค. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พินดา วราสุนันท์, อัจฉรา ประเสริฐสิน, และ สรัญญา จันทร์ชูสกุล. (2558). การพัฒนากลยุทธ์การนำผลการ ทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*. 8(2), 79-82.
- วรธรรมณ สังสัพพันธ์. (2560). การพัฒนาระบบประเมินคุณภาพภายในที่เน้นการนำผลไปใช้พัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประยุกต์ใช้การประเมินแบบเสริมพลัง. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- วโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 2(4), 1-15.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2562). *ทฤษฎีการประเมิน*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2556). การวิเคราะห์และสังเคราะห์กลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: พหุกรณีศึกษาโรงเรียนที่มีผลการทดสอบ การการศึกษาในระดับดี. http://www.niets.or.th/index.php/research_th/view15.

Ivancevich, J. M. And Donnelly. J. H. (1989). *Management: Principles and function (4th ed.)*.

Boston, MA: Richrad D. Trwin.

Stoner, J. A. F. and Charles Wankel. (1986). *Management (3rd ed.)*. Prentice-Hall.